

Plantasjen
Jogstadvn. 21
2007 KJELLER

Trondheim, 04.07.2018

Deres ref.:
[Deres ref.]

Vår ref. (bes oppgitt ved svar):
2017/5545

Saksbehandler:
Jarl Koksvik

Vedtak om tillatelse til innførsel av ferskvannsplanter til videre omsetning

Miljødirektoratet gir Plantasjen tillatelse til innførsel av *Pistia stratiotes*, *Salvinia* spp., *Nymphaea alba*, *Eichhornia* spp., *Ludwigia* spp. (unntatt *L. peploides*), *Hygrophilia corymbosa*, *Equisetum japonica*, *Juncus effusus* og *Pontederia cordata*, jf. forskrift om fremmede organismer § 6. Tillatelsen gis på bestemte vilkår. Miljødirektoratet gir ikke tillatelse til innførsel av *Lysimachia nummularia aqua* og *Ludwigia peploides*.

1. Om søknaden

Det vises til søknad datert 29.5.2017 der Plantasjen ber om tillatelse til innførsel av sju arter og tre slekter ferskvannsplanter for videre omsetning til bruk i private hagedammer (jf. tabell 1). Direktoratet beklager lang saksbehandlingstid.

Søknaden gjelder fra søknadsdato og i ubestemt tid.

Som risikoreduserende tiltak har søker pekt på at plantene importeres fra to faste produsenter i Holland og at de dermed har gode kontrollmuligheter. I tillegg vises det til at man i kjedens butikker i Norge har et godt og gjennomarbeidet internkontrollsystem som bl.a. inneholder informasjon til ansatte om salg av fremmede arter.

I søknaden er det for flere av objektene søkt om innførsel av hele slekter av planter. Det er m.a.o. ikke spesifisert hvilke(n) art(er) søknaden gjelder. Dette er en mangel ved søknaden, jf. forskrift om fremmede organismer § 14 andre ledd bokstav b, som krever at man i søknaden skal oppgi organismens vitenskapelig navn, dvs. artsnavn. For å unngå ytterligere forsinkelse i saksbehandlingstid har vi allikevel valgt å behandle søknaden med utgangspunkt i hele slektene, der dette er oppgitt. Vi ber imidlertid om at man ved eventuelle framtidige søknader oppgir de faktiske artsnavnene som søknaden gjelder for. Produsent eller forhandler vil normalt inneha denne informasjonen.

Tabell 1. Oversikt over omsøkte planter

Vitenskapelig navn (oppgitt i søknaden)	Norsk navn (oppgitt i søknaden)	Antall
<i>Pistia stratiotes</i>	Muslingblom	2000
<i>Salvinia</i>	Vannbregne	2000
<i>Nymphaea alba</i>	Hvit nøkkerose	3000
<i>Eichhornia</i>	Vannhyasint	3000
<i>Lysimachia nummularia aqua</i>	Fredløs	2000
<i>Ludwigia</i>	Mjølke	2000
<i>Hygrophila corymbosa</i>	-	2000
<i>Equisetum japonica</i>	Japansk elvesnelle	3000
<i>Juncus effusus</i>	Lyssiv	3000
<i>Pontederia cordata</i>	-	2000

2. Rettslig grunnlag

Formålet med forskrift 19. juni 2015 nr. 716 om fremmede organismer (forskriften) er å hindre innførsel, utsetting og spredning av fremmede organismer som medfører, eller kan medføre, uheldige følger for naturmangfoldet, jf. forskriften § 1.

Etter forskriften § 6, jf. naturmangfoldloven § 29 første ledd, kreves det tillatelse for innførsel av de omsøkte plantene. Miljødirektoratet kan, etter søknad, gi tillatelse til innførsel for videre omsetning. Selve utsettingen i hagedam krever som hovedregel separat tillatelse etter forskriftens § 10.

Prinsippene i naturmangfoldloven (nml.) §§ 8 til 12 skal legges til grunn som retningslinjer i vurderingen, jf. nml. § 7. Andre viktige samfunnsinteresser skal også trekkes inn i vurderingen, jf. nml. § 14. Det kan ikke gis tillatelse hvis det er grunn til å anta at innførselen eller utsettingen vil medføre vesentlige uheldige følger for det biologiske mangfold, jf. forskriften § 15 tredje ledd. Vurderingen av om det skal gis tillatelse etter forskriften, skal ikke omfatte hensyn til planters, dyrs og menneskers liv og helse som ivaretas av smittevernloven og matloven, jf. nml. § 32 tredje ledd. Miljødirektoratet skal vurdere og fastsette de vilkår som anses nødvendige for å hindre uheldige følger for det biologiske mangfold, jf. forskriften § 15 fjerde ledd.

3. Miljødirektoratets vurdering

Miljødirektoratet har lagt Fosså 2010¹, VKM rapport 2016², vurderinger gjort av Artsdatabanken³, samt de internasjonale databasene Globale Invasive Species Database (GISD)⁴ og Delivering Alien Invasive Species Inventories for Europe (DAISIE)⁵ til grunn for vurderingene. I enkelte tilfeller er også

¹ Fosså, S.A 2010. Vurdering av arter i norsk zoohandel og hobby. Akvatiske organismer - planter. Norges Zoohandlers Bransjeforening. 188 s

² VKM (2016). Assessment of the risks to Norwegian biodiversity from the import and keeping of aquarium and garden pond plants. Scientific Opinion on the on Alien Organisms and Trade in Endangered species of the Norwegian Scientific Committee for Food Safety ISBN: 978-82-8259-240-6, Oslo, Norway.

³ <https://www.artsdatabanken.no/fremmedearter>

⁴ <http://www.iucngisd.org/gisd/>

⁵ <http://www.europe-aliens.org/default.do>

informasjon fra internett (Wikipedia mm) benyttet. Miljødirektoratet vurderer at beste tilgjengelige kunnskap for de omsøkte artene er benyttet, jf. naturmangfoldloven § 8. Kunnskapsgrunnlaget anses som tilstrekkelig til å vurdere søknaden. Unntaket er for *Lysimachia nummularia aqua* hvor kunnskapsgrunnlaget vurderes som mangelfullt.

***Pistia stratiotes* (Muslingblom)**

I henhold til GISD databasen krever *P. stratiotes* et temperert klima med optimal veksttemperatur på 22-30 °C. Det er beskrevet at arten kan overleve "ekstremtemperaturer" på 15 og 35°C. I følge DAISIE-basen er nærmeste kjente etablering i Ungarn og Portugal. Artsdatabanken har vurdert at det ikke er sannsynlig med en etablering i Norge de nærmeste 50 år. På flere nettstedet er det beskrevet at arten må oppbevares innendørs, gjerne i drivhus med ekstra lys, om den skal overleve vinteren i Nord-Europa.

Miljødirektoratet vurderer at temperaturløansen gjør at det er lite sannsynlig at arten, under dagens klima, vil kunne etablere seg i norsk natur. En innførsel vil derfor trolig ikke medføre uheldige følger for det biologiske mangfoldet. Det gis dermed tillatelse til innførsel av *P. stratiotes*.

***Salvinia* spp. (Vannbregne)**

Slekta *Salvinia* har flere arter som er benyttet i zoo- og hagedambransjen. Det er ikke spesifisert i søknaden hvilke(n) art som er tenkt innført. Fosså oppgir at det er ca. 14 arter, hvorav minst 6 er i handelen. Fosså oppgir at artene er tropisk -subtropisk. DAISIE-websiden lister tre arter som er registrert i Europa. *S. molesta* er etablert på én lokalitet i Italia og er også registrert i Østerrike og Belgia, men har ikke etablert seg der. *S. natans* er etablert i Østerrike (registrert 1965), Belgia, Nederland (registrert 1869) og Spania. *S. auriculata* er funnet i Belgia, men ikke etablert. I følge Artsdatabanken er det kun gjort ett funn av *S. natans* fra Skandinavia, men arten er ikke etablert. VKM har vurdert at under dagens klima så er risikoen for etablering i Norge lav. Vurderingen har høy grad av sikkerhet.

Selv om det i søknaden ikke oppgis hvilke(n) art(er) som er tenkt innført vurderer Miljødirektoratet at det, med utgangspunkt i DAISIE-basen, først og fremst er *S. natans* som teoretisk sett vil kunne ha et potensiale til å etablere seg i Norge. VKMs vurdering er imidlertid at dette ikke er sannsynlig. Miljødirektoratet mener derfor at det er liten risiko ved å tillate innførsel av arter fra denne slekta. Det gis derfor tillatelse til innførsel av ferskvannsarter tilhørende *Salvinia*-slekta.

***Nymphaea alba* (hvit nøkkerose)**

N. alba finnes allerede i Norge. Den står ikke på Norsk Rødliste over trua arter. Eventuelle planter som kommer på avveie vil utvilsomt overleve i norsk natur. VKM har på generell basis gjort en vurdering med hensyn på risiko for overføring av gener fra importerte planter som spres i naturen, til stedegne populasjoner som allerede finnes i Norge. VKM vurderer at selv om rømlinger vil overleve, så er sannsynligheten for at de skal komme i kontakt med stedegne individer på en slik måte at gener utveksles, liten.

Miljødirektoratet baserer seg på VKMs vurdering og anser risikoen for uheldige følger for naturmangfoldet ved innførsel av hvit nøkkerose som liten. På denne bakgrunn gis det tillatelse til innførsel av *N. alba*.

***Eichhornia* spp. (Vannhyasint)**

I likhet med *Salvinia* spp. er det her søkt om en slekt og ikke spesifiserte arter. I følge Fosså er det usikkert hvor mange arter som finnes i denne slekta, men det oppgis at det er minst 6. Totalt er det 5 arter som er kjent forekommende i akvariehandelen. Fosså oppgir at dette primært er arter som benyttes i akvariehobbyen, men at arten *E. crassipes* også kan holdes utendørs i dammer i den varmeste tiden midt på sommeren. DAISIE-basen oppgir *E. crassipes* som en fremmed art som har etablert seg sør i Europa, dvs. på Azorene, Korsika, i Frankrike, Italia, Portugal og Spania. Den er også observert i Ungarn, Belgia, Tsjeckia og på Sicilia, men den har ikke etablert seg i noen av disse landene. GISD-basen oppgir at arten kommer fra Sør-Amerika og den beskrives som ekstremt invaderende i det meste av den tropiske og subtropiske verden. Årsaken til at den ikke har spredt seg i særlig grad i Europa er oppgitt til å ha sammenheng med klima. Arten er sensitiv for frost. Den er allikevel oppført på EUs forbudsliste. VKM har karakterisert arten som varmekjær noe som innebærer at det ikke er sannsynlig at arten kan overleve i temperaturer under 5 °C. Arten er dermed vurdert til å representere lav risiko for norsk naturmangfold. Fosså beskriver at arten er formeringsvillig og allerede produseres i stort omfang i Norge, også for bytte mellom hobbyaktivister. I likhet med VKM vurderer Fosså at risikoen for etablering i norsk natur er meget liten, også for *E. crassipes*.

Miljødirektoratet vurderer at selv om dette er en svært invaderende art i tropiske og subtropiske områder, så er sannsynligheten for permanent etablering i Norge lav. Arten vurderes dermed ikke å være noen trussel for norsk naturmangfold. Det vurderes at ingen andre arter i slekta har potensiale til å få negative effekter i Norge. Det gis tillatelse til innførsel av ferskvannsarter i slekta *Eichhornia*.

***Lysimachia nummularia aqua* (Fredløs/Krypfredløs)**

Det finnes lite informasjon om *Lysimachia nummularia aqua*, en underart/form av *L. nummularia*. Slektskapet mellom den terrestriske formen og *aqua* virker ifølge systematikken dermed å være svært nært. Det er ukjent for direktoratet om den omsøkte planten er en ren vannplante, men på Plantasjen sin egen hjemmeside virker det som om planten både kan plantes i vann, delvis i vann samt i jord i terrestriske bed. I mangel av informasjon om *aqua* og med det forhold at den også synes å kunne vokse på land, velger vi derfor å behandle søknaden med utgangspunkt i informasjon om den terrestriske formen, dvs. *L. nummelaria*.

L. nummelaria er omtalt i DAISIE-basen. Den er kjent som en fremmed art som har etablert seg i Norge, Sverige og Finland. Artsdatabanken har karakterisert den som en art med svært høy risiko med tanke på økologisk effekt. Arten er beskrevet som en ekspansiv hagestaude og vokser som forvillet i en lang rekke naturtyper: hager, parker og plener, i gras- og urtemark i åpent lende og i lysåpen skog, og over berg og grunnlende, uten noen særskilte preferanser, bortsett fra at marka ikke må være våt eller altfor basefattig. Når planten først har etablert seg, danner den et tett dekke av rotstående skudd som er vanskelig å få fjernet. Den vokser tett slik at det er lite plass for andre planter.

Miljødirektoratet mangler informasjon om *L. nummelaria aqua*. Den mer kjente *L. nummelaria* har spredt seg i norsk natur og er av Artsdatabanken vurdert til å kunne ha svært høy risiko for negative økologiske effekter. Formen *aqua* synes å ha enda flere leveområder, inklusive vann. Med et

ekspansivt levesett med hensyn til spredning, ser vi med utgangspunkt i det begrensede kunnskapsgrunnlaget vi i dag har, en fare for at denne formen vil kunne spre seg ytterligere i forhold til *L. nummelaria*. I dette ligger både vann og fuktige områder, som vanlig fredløs ikke foretrekker, jf. Artsdatabanken. Inntil annen kunnskap blir framlagt vedrørende *aqua*, vurderer Miljødirektoratet at det er nødvendig å være føre-var (jf. naturmangfoldloven § 9). For å unngå mulig vesentlig skade på naturmangfoldet som følge av en eventuell spredning, gis det derfor ikke tillatelse til innførsel av underarten/formen *L. nummelaria aqua*. Dersom søker har informasjon som viser at spredningspotensialet og de økologiske effektene av *aqua* ikke kan sammenlignes med *L. nummelaria*, kan Miljødirektoratet, etter søknad, gjøre en ny vurdering av om tillatelse skal gis.

***Ludwigia* spp. (Mjølke)**

Det mangler informasjon om hvilke(n) art(er) søknaden gjelder også for denne slekta. I henhold til Fosså har slekta ca. 75 arter, hvorav minst 11 forekommer i akvariehandelen. I GISD-basen oppgis en art, *Ludwigia peruviana*, og hvor informasjon er knyttet til Australia (Sidneyområdet). I DAISIE basen er følgende arter listet: *L. alternifolia* (Ungarn), *L. grandiflora* (Belgia, Frankrike, Sveits), *L. peploides* (Frankrike, Italia) og *L. repens* (observert i Østerrike, Ungarn og Spania, men ikke etablert).

Blant disse synes *L. peploides* å være en art man bør være spesielt oppmerksom på. Denne vannplanten er vanlig i hele USA, også i nordstatene. I følge Wikipedia er den en problemlante i Frankrike og det er forbud mot handel både i Frankrike, Portugal, Nederland, Belgia og UK. De øvrige artene synes å ha en mer sydlig utbredelse noe som tyder på at de er mer avhengig av varme.

Miljødirektoratet vurderer at de fleste aktuelle problemartene innenfor denne slekta er varmekjære. Unntaket er *L. peploides*, som også forekommer i midtre og nordlige stater i USA og som er en problemlante i Frankrike. Miljødirektoratet gir på denne bakgrunn tillatelse til innførsel av arter innenfor *Ludwigia* slekta, med unntak av *L. peploides*, som sannsynligvis kan overleve i norsk natur. Arten er beskrevet til å ha invasive egenskaper og kan dermed få negative følger for det biologiske mangfoldet.

Hygrophilia corymbosa

Arten er ikke oppført i hverken GISD- eller DAISIEbasen. Kun en annen art i slekta, *H. polysperma*, er nevnt i disse basene (fra Sørøst Asia og India). I henhold til Wikipedia har også *H. corymbosa* sin opprinnelse i Sørøst Asia. Fosså lister arten, men nevner ikke denne spesielt vedrørende invasive egenskaper. Fosså mener at det er svært liten risiko for etablering av arter fra denne slekta i norsk natur. Arten er ikke omtalt av Artsdatabanken. På Plantasjens egen side omtales planten til ikke å tåle vintertemperaturer.

Miljødirektoratet registrerer at arten ikke er nevnt i noen av basene som angår invasive fremmede arter. Arten er i tillegg varmekjær og vil ikke kunne overleve i Norge gjennom vinteren. Miljødirektoratet vurderer at risikoen for spredning til norsk natur er liten og at det ikke er fare for uheldig påvirkning på biologisk mangfold. Det gis på denne bakgrunn tillatelse for innførsel av *Hygrophilia corymbosa*.

***Equisetum japonica* (Japansk strandsnelle)**

Slekta *Equisetum* spp. nevnes ikke i GISD-databasen. I DAISIE-basen er fire arter innen slekta listet, men ikke *E. japonica*. Fosså har ikke omtalt slekta. Den er heller ikke vurdert av Artsdatabanken, med unntak av en terrestrisk art med usikkert funn på Svalbard (*E. arvense*).

Miljødirektoratet har ikke funnet informasjon som tyder på at det er risiko knyttet til japansk strandsnelle. Det vurderes dermed at det ikke er potensiell fare for biologisk mangfold ved innførsel. Det gis tillatelse for innførsel av *Equisetum japonica*.

***Juncus effusus* (Lyssiv)**

Lyssiv er vanlig forekommende i Norge. Den er ikke rødlistet. VKM har på generelt grunnlag vurdert at det ikke er vesentlig fare for spredning av genetisk materiale mellom stedegne og importerte planter innenfor samme art. Direktoratet vurderer at det er liten økologisk risiko ved å importere arten. Det gis tillatelse til innførsel av *J. effusus*.

Pontederia cordata

Pontederia cordata kommer opprinnelig fra østlige deler av Amerika, dvs. fra strekningen Canada til Argentina. Arten er ikke listet i GISD. I DAISIE er den oppført som etablert i bl.a. Irland, England, Belgia, Nederland og Sveits. Den er omtalt til å kunne være invasiv i varmere klima, dette er bl.a. beskrevet fra Tanzania. I Belgia omtales arten som en mer sjelden hagerømling, men antallet rapporterte forekomster er økende. Den karakteriseres der som potensielt invasiv (<http://alienplantsbelgium.be/content/pontederia-cordata>). I England virker også utbredelsen å være økende, men dette antas å skyldes nyintroduksjoner heller enn at arten sprer seg naturlig. Det oppgis der at det ikke er noen klare bevis på at arten har vesentlige uheldige følger der den har etablert seg (<http://sppaccounts.bsbi.org/content/pontederia-cordata-1.html>). Fosså har omtalt arten som varmekjær og at den har små muligheter til å overleve utendørs i Norge mer enn i noen korte sommermåneder.

Miljødirektoratet baserer seg Fossås vurdering om at arten ikke vil kunne overleve vinteren i Norge. Med endret klima ser vi imidlertid at denne situasjonen vil kunne endre seg og vi vil følge med i utviklingen av eventuelle nyetableringer i Nord-Europa i forhold til framtidige søknader knyttet til denne arten.

Miljødirektoratet vurderer at risikoen for spredning til norsk natur per i dag er liten og at det derfor ikke er fare for uheldig påvirkning på biologisk mangfold. Det gis på denne bakgrunn tillatelse for innførsel av *P. cordata*.

4. Tidsrom for tillatelsene

I søknaden er det oppgitt at det søkes om tillatelse fra d.d. og i kommende år. Direktoratet oppfatter dette som at søknaden fra søkers side ikke er tidsavgrenset. Forskrift av 19. juni 2015 nr. 716 om fremmede organismer er under revidering. Tillatelsene i dette vedtaket gjelder inntil eventuelle endringer i revidert forskrift foreligger.

5. Vedtak

Miljødirektoratet gir Plantasjen tillatelse til innførsel av *Pistia stratiotes*, *Salvinia* spp., *Nymphaea alba*, *Eichhornia* spp., *Ludwigia* spp. (unntatt *L. peploides*), *Hygrophilia corymbosa*, *Equisetum japonica*, *Juncus effusus* og *Pontederia cordata*. Det gis ikke tillatelse til innførsel av *Lysimachia nummularia aqua* og *Ludwigia peploides*.

Tillatelsen gis på følgende vilkår:

1. Tillatelsen gjelder inntil eventuelle endringer i revidert forskrift foreligger
2. Tillatelsen gjelder det antall planter som er omsøkt innenfor hver art/slekt, jf. tabell 1
3. Plantasjen informerer sine kunder om søknadsplikten knyttet til utsetting (forskriften § 10) og aktsomhetsplikten (forskriften § 22)

Miljødirektoratet viser for øvrig til at virksomheter som driver med innførsel, omsetning, hold eller utsetting av fremmede organismer, skal etablere og dokumentere internkontroll, jf. forskriften § 26. Dette betyr bl.a. at virksomheten skal ha rutiner for å sikre at krav i forskriften og tillatelser blir overholdt, rutiner for å følge opp avvik og for å hindre gjentakelse av avvik, rutiner for å sikre at ansatte har kunnskap om og overholder vilkår gitt i tillatelser og at opplysninger om hvem som er ansvarlig for at rutinene blir overholdt. Internkontrollrutiner vil bidra til å unngå eller begrense skade på naturmangfoldet, jf. naturmangfoldloven § 12.

Dette vedtaket kan påklages til Klima- og miljødepartementet innen tre uker etter at dette brevet ble mottatt, jf. forvaltningsloven §§ 28 og 29. Eventuell klage sendes til Miljødirektoratet.

Hilsen
Miljødirektoratet

Dette dokumentet er elektronisk godkjent

Svein Grotli Skogen
fung. avdelingsdirektør

Jarl Koksvik
seniorrådgiver

Tenk miljø - velg digital postkasse fra e-Boks eller Digipost på www.norge.no.

Kopi til:

Klima- og miljødepartementet Postboks 8013 Dep 0030 OSLO